

خبرها

حوزه ای نو در جامعه‌شناسی

منطق نظریه نقش
پژوهشی در جامعه‌شناسی ریاضی جیمز دی. مونتگمری ترجمه محمدرضا زمرودی انتشارات حق شناس چاپ اول ۱۳۸۴ ۵۰۰۰ نسخه ۱۰۰۰ تومان

منطق نظریه نقش

شرق : پژوهشگران تجربی علوم اجتماعی با پدیده‌ها را برحسب متغیرها درک و تبیین می‌کنند و یا یک مورد خاص را به منزله منظومه‌ای از ویژگی‌ها و شرایط، مورد مذاقه قرار می‌دهند. طیف جدیدی از جامعه‌شناسان که مونتگمری نیز از آن جمله است، هدف خود را بر درک تنوع موارد محدود و متمرکز کرده و از این طریق، متغیرهای زبانی مبهم را در قالب گزاره‌هایی منطقی، به صورت‌بندی‌های ریاضی منعطف پیوند می‌زنند. یکی از جلوه‌های چنین فرآیندی در حوزه جامعه‌شناسی ریاضی نمود می‌یابد. اما گزاره‌های برخاسته از رویکردهای نظری متفاوت در خصوص یک موضوع واحد، در بسیاری از موارد با هم در تناقض و حتی در تضادند. در چارچوب منطق صوری متعارف (همنواخت)، با چنین گزاره‌هایی به عنوان ناسازگاری برخورد می‌شده و آنها از زنجیره استدلال خارج می‌شده‌اند. خیابان تلی «سنترزا» نظری بدیع و ارزشمند ارائه می‌دهد که علاوه بر دستاوردهای نوین روشی، بصیرت‌های جدیدی در عرصه نظری پدید آورده است. تحقیق حاضر، این نوید را به پژوهشگران عرصه علوم اجتماعی می‌دهد که با بهره‌گیری از منطق‌های جدیدی چون منطق چندارزشی و منطق فاززی، بتوانند آشفتگی دانش نظری انباشتی و گاه متناقض را مهار کرده و به واسطه ساختار منعطف چنین منطق‌هایی، تحلیل‌ها و تبیین‌های نظری متعق و رساتری ارائه کنند. این پوشش علمی، با استفاده از استدلال تقریبی و در نظر گرفتن تناقض در ارائه یک مدل نظری یا تجربی، (در قیاس با منطق صوری) بسیار شبیه‌تر به یک ذهن ترکیب‌گر انسانی عمل می‌کند. مانند ذهن خلاقِ چون ماکس وبر، که با در نظر گرفتن تنوعِ مواردِ محدود، اخلاق پروتستان را در قرابت با روح سرمایه‌داری می‌بیند. کتاب «منطق نظریه نقش»، از ۶ فصل تشکیل شده است؛ فصل اول: ملاحظات مقدماتی / فصل دوم: تغییر در خودنمایی به منزله فرآیندی دیالکتیکی / فصل سوم: چارچوب نظری/ فصل چهارم: مشخصات تبدیل هنجارها و محدودیت‌ها/ فصل پنجم: نتیجه‌گیری‌های کلی درباره هنجارها و محدودی‌های چادب / فصل ششم: بحث و ترسیم جهت برای پژوهش‌های آینده.

فرهنگ مدرسه‌ای‌ها

فرهنگ مصور دانش آموز (ویژه ابتدایی و استثنایی)
محمدعلی غلامپور دل‌آور تصویرگر: محدثه محمدلی نشر رسانش چاپ اول ۱۳۸۳ ۲۲۰۰ نسخه ۵۵۰۰ تومان

فرهنگ مدرسه‌ای

شرق : انسان با کلمات فکر می‌کند و کلمات، مواد خام و ابزار تفکر انسان است. کسی که زبانش بسته است، قدرت تفکرش هم محدود است. زیر لغات وسیله‌ای برای بیان مقصود هستند و چون این ابزار در دسترس فرد نباشد، قدرت اندیشه او محدود خواهد بود. حس شویایی و زبان دو عامل مهم یادگیری است و فقدان آنها کوشش شخص را در امر یادگیری با دشواری فراوان روبه‌رو می‌سازد. در این میان، شناخت محدودیت‌های زبانی، درک عاطفه‌ها، زاویه دید، توانایی‌های جسمی و فکری کودکان و نوجوانان و آگاهی کامل بر گنجینه لغات این دسته از مخاطبان (به‌ویژه دانش‌آموزان ابتدایی و استثنایی)، از جمله مشکلات تفکرشان این حوزه است. چون از نظر فهم معانی لغات دارای محدودیت‌هایی هستند که در آثار ویژه آنها، باید این محدودیت مورد توجه قرار گیرد. در این میان، آموزش زبان به ناشنویان، یکی از دشوارترین و مهم‌ترین فعالیت‌های آموزشی است. از ویژگی‌های این فرهنگ می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:
این مجموعه به گونه‌ای تدوین شده است که همه افراد، چه افراد ناشنوا و چه شنوا می‌توانند به خوبی به مفهوم لغت پی ببرند. در این فرهنگ نه تنها معادل کلمات، بلکه مفهوم لغات به زبان ساده و قابل فهم بیان شده است. برای هر کلمه متضاد آن آورده شده است. برای لغات از تصویر و نقاشی‌های متنوع استفاده شده است. برای هر لغت مثال‌های زیادی آورده شده است.

فرهنگ معاصر فارسی– فرانسه

فرهنگ معاصر فارسی– فرانسه
فرهنگ معاصر فارسی– فرانسه (جیبی) محمدرضا پارسا انتشارات فرهنگ معاصر چاپ اول ۱۳۸۴ ۱۰۰۰۰ نسخه ۱۴۰۰۰ تومان

شرق : فرهنگ معاصر فارسی– فرانسه، برای پاسخگویی به نیازهای اولیه دانش‌آموزان و دانشجویانی تهیه شده است که می‌خواهند فرهنگِ یک‌جسم، اماغنی و کارآمد در اختیار داشته باشند. در ضبط راپرهای فرانسه کوشیده شده است تا تازه‌ها و عبارات مصطلح و مأنوس زبان فرانسه مورد استفاده قرار گیرد و با دسته‌بندی برابرها و در صورت لزوم، تعیین حوزه معنایی، زمینه کاربرد وازه هرچه بیشتر مشخص شود. لازم به ذکر است که در دسته‌بندی برابرها، معانی اصلی یک واژه که بسامد بیشتری دارند پس از معانی دیگر آورده‌شده‌اند. همچنین این فرهنگ دارای بیش از ۱۰۰۰۰ واژه فارسی است که از میان واژگان پایه و پرسماد زبان فارسی برگزیده شده‌اند.

امروزه بسیاری بر این نظرند که جهان زی بشری، سیر نزولی اخلاق را طی می‌کند. از نظر اینان انقلاب صنعتی و پیامد آن، مدرنیته، تاثیر تعیین‌کننده‌ای بر این تغییر ماهیت سرشت بشر داشته است. در واقع اگر این دهکده کوچک جهانی! در تکنولوژی و صنعت، و چنان سرعت سرسام‌آوری را طی می‌کند، اما اخلاق با گام‌های لرزان، تنها نظاره‌گر غبار حرکت تکنولوژی مدرن است. در این میان آن چیزی که برای ما ایرانیان مایه تعجب و پرسش است، این نکته است که چرا ما که از یک سو هنوز به مدرنیته کامل دست نیافته‌ایم و از سوی دیگر در تمام شئون زندگی گذشته و امروزان، سخن از اخلاق و فضایل مترتب بر آن است و کانون‌های اخلاقی و جلسات گوناگونی را به این منظور برپا می‌کنیم و بهترین و برترین کتاب‌های حکمت را از آن خود می‌دانیم، چنین شنایان از اخلاق تهی می‌شویم؟ چرا فضیلت‌های ما هویت و اعتبار خود را از دست می‌دهند؟ راز و رمز تغییر ارزش‌ها چیست؟ آیا

پیش‌شده است، و اینکه این پراکنسپس و عمل‌گرایی است که نقش محوری خود را به رخ می‌کشد؟ آندره کنت– اسپونویل، پاسخ این سؤال ما را با تعریفی که از فضیلت ارائه می‌کند، به طرز خردمندانه‌ای می‌دهد: «فضیلت چیست؟ قدرتی است که عمل می‌کند، یا می‌تواند عمل کند.» (ص ۸) در واقع، فضیلت عملی است که ماهیت بشریت ما را صدا می‌کند. عملی که در پرتو شناختی که به ما می‌دهد، این توانایی را در ما ایجاد می‌کند که نه تنها خوب بیندیشیم، بلکه جسارت و شهامت عمل کردن هم پیدا کنیم. در نتیجه فضیلت «تلاش برای خوب رفتار کردن است، که این خوبی را خود این تلاش تعریف می‌کند.» (ص ۱۰) کتاب «رساله‌ای کوچک در باب فضیلت‌های بزرگ» که در سال ۱۹۹۶ جایزه آکادمی فرانسه را برده و به ۲۴ زبان زنده دنیا ترجمه شده، از ۱۸ فصل (۱–۲۴) و فوادی ۳– و دورانیشی ۴– میانه روی ۵– شجاعت ۶– عدالت ۷– بخشندگی ۸– دلسوزی ۹– بخششاییش ۱۰– سپاسگزاری ۱۱– افتادگی ۱۲– سادگی ۱۳– بردباری ۱۴– پاکدامنی ۱۵– نرم دلی ۱۶– حسن نیت ۱۷– شوخ طبعی ۱۸– عشق)

کتابی درباره سوارکاران برگزیده ساسانی

نشان‌ها و هزینه‌های ارتش»، «لشکرهای امپراتوری ایران پیش از حمله اعراب، تأثیری فراوان بر فنون نظامی در دوره خود نهادند. «سواره نظام» مهم‌ترین عنصر سیستم تاکتیک‌های نظامی ارتش ساسانی بود که مورد اقتباس رومی‌ها، اعراب و ترکان قرار گرفت. شیوه نبرد، اسلحه‌سازی، مدهالیون، لباس‌های درباری آنها، جنگ‌های بی‌زنانسی و قرون وسطای اروپا ر تحت تأثیر قرار داد.

کاوه فرخ، استاد دانشگاه بریتیش کلمبیا در کانادا، در پژوهشی که درباره سوارکاران برگزیده دوره ساسانی به انجام رسانده کوشیده است تا نشان دهد چگونه قدرت و تمدنی که بسیار اندک مورد مطالعه و توجه جهان قرار گرفته در همین زمینه، کتابی دیگری نیز با عنوان «ارتش ایران» (The Persian Army) به چاپ رسانده است.

کاوه فرخ که این کتاب نتیجه هجده سال پژوهش او درباره سوارکاران ساسانی است، در یک خانواده ایرانی در یونان متولد شد و در سال ۱۳۶۲/ ۱۹۸۳ به کانادا مهاجرت کرد. وی دانش آموخته دوره دکتری دانشگاه بریتیش کلمبیا در رشته زبان پارسی است و تاکنون نوشتارهای متعددی درباره جنبه‌های گوناگون تاریخ ایران به زبان انگلیسی منتشر ساخته است.

عدالت در میان ملل

کتاب «عدالت در میان ملل» نوشته مشترک «توماس پنگل و پیترآهنزدرف» ترجمه مصطفی یونسی از جمله کتاب‌های جدید دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی است که در ۵۰۶ صفحه با قیمت ۴ هزار تومان انتشار یافته است. کتاب تلاش دارد از طرفی مطالعه آثار بزرگ در حوزه نظریه سیاسی را به مکان طبیعی آن درون رشته روابط بین الملل و از طرف دیگر روابط بین الملل را به عنوان یکی از مضمون‌های نظریه سیاسی به جایگاه مناسب بازگرداند. در آغاز هزاره سوم نیاز م برم به انجام چنین بررسی‌ای وجود دارد. با پایان جنگ سرد دو قطب ایدئولوژیک نسبتاً روشن و دقیقی را که به ما چارچوب‌های حاضر و آماده هرچند گامی بسیار مبهم برای قضاوت عرضه می‌داشتند از دست داده‌ایم. مبارزه علیه دشمن استثنایی چون اتحاد شوروی– ابرقدرتی که به خصوص سرکوبگرانه‌اش را بسیاری تشخیص داده بودند، ایدئولوژی و هدف اعلامی‌اش بسیار انقلابی و فراگیر بود و از این رو خطرش اگر نگویم بی سابقه ولی بسیار عظیم به نظر می‌رسد– تا حدودی باعث تقلیل سئوالات و مسائل دائمی و همیشگی درباره ماهیت پیچیده درخواست عدالت در میان قدرت‌های متوسط‌تری شد که هدف‌های کمتر دست‌نیافتنی‌الهام‌بخش‌شان بود. اما امروزه بسیاری از ناظران بر این باورند که ظاهراً

کتاب

نقاشی فارسی از شش آیین دوستی بر اساس فلسفه ارسطو

ریشه‌هایم را صدا کن

درباره رساله‌ای کوچک در باب فضیلت‌های بزرگ

علیرضا جاوید

به آنها عمل شده و تحقق عینی می‌یابند، بحث دیگری را می‌طلبد. زبان

آندره کنت– اسپونویل

ترجمه مرتضی کلانتران

نشر آگه زمستان ۱۳۸۴

۳۵۰۰ تومان

کتاب ما را با سرچشمه‌های هویت انسانی مان آشنا کرده و راه‌های پایداری و ماندگاری آن را نشانمان

می‌دهد. برای آشنایی بهتر شما مخاطبان خردمند، با هم نگاهی به «شجاعت»، که به عنوان یکی از فضیلت‌ها مورد بررسی قرار گرفته است، می‌اندازیم. فضیلتی که به گفته کنت اسپونویل، تمام فضیلت‌ها به آن پشت داده‌اند.

شجاعت : به‌راستی این شجاعت چیست که همه آن را ستایش می‌کنند؟ به چه عملی می‌توان صفت شجاعانه را نسبت داد؟ آیا هر عملی با این صفت قابل توصیف است؟

وقتی که فردی با جسارت بسیار زیاد مثلاً زنی را در خیابان ربوده و سپس در مکان خلوتی به او تجاوز می‌کند، رفتار شجاعانه‌ای انجام داده است؟ آیا کشتار بی‌رحمانه انسان‌ها را

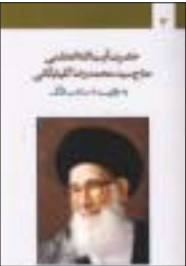
می‌توان عملی شجاعانه تلقی کرد؟ بر فرض قبول آن به عنوان رفتاری شجاعانه، آیا این شجاعت را می‌توان یک نوع فضیلت –به حساب آورد؟ از منظر آندره کنت اسپونویل، شجاعت «با ویژگی روان‌شناختی که در درجه اول دارد، با خدمت به دیگری یا به هدف عمومی و

سخت‌مندانه، بدل به یک فضیلت می‌شود.» (ص ۶۶) از یاد نبریم که شجاعت فضیلت مدار، توأم با مسئولیت انسانی است. بدون این مسئولیت، هر عملی در شرایطی خاص می‌تواند شجاعانه باشد، اما هرگز فضیلت‌مدار نیست. شجاعت در این معنا «یک دانش نیست، بلکه یک تصمیم است، یک عقیده نیست بلکه یک عمل است.» (ص ۷۱) وقتی که کانت می‌گوید: شجاع باش در به کار گرفتن فهم خویش، دقیقاً به همین نکته اشاره می‌کند. چرا که برای اندیشیدن، شجاعت لازم است. البته این شجاعت محدود و محصور به زمان آینده یا غلبه بر ترس نیست، بلکه «سروکارش با زمان حال هم است.

همیشه به اراده بیشتر مربوط است تا به امید... . امید فضیلتی است برای مؤمنان، حال آن که شجاعت فضیلتی است برای هر انسان. برای شجاع بودن چه چیز لازم است؟ خواستن آن کفایت می‌کند، به عبارت دیگر بودن آن. ولی آرزوی داشتن آن کفایت نمی‌کند، فقط بزدل‌ها به این قانع‌اند.» (ص ۷۷) ناگفته پیداست که این گفته به معنای گریز از دورانیشی نیست. اگر غیر از این باشد، نام آن شجاعت فضیلت‌مدار نیست، حماقت است.

آیت‌الله گلپایگانی به روایت اسناد

محمود فاضلی : مجموعه اسناد آیت‌الله‌العلظمی گلپایگانی (۱۳۷۲–۱۲۷۷) که در سه جلد گردآوری شده است کرداری زنده از وقایع، رویدادها، کنش‌ها و واکنش‌های تاریخ معاصر ایران است. مجموعه اسناد به‌جا مانده از ساواک منحله در پرونده افرادی ایشان در فواصل ۱۳۴۰ الی ۱۳۵۷ است که توسط ساواک با عملیات تجسس و شگردهای مختلف

مراقبتی جمع‌آوری و بایگانی شده است و شامل مکاتبات متعدد ساواک با دوایر خود و نیز وزارتخانه‌ها، ادارات و سازمان‌های دولتی است که مستقیم و یا غیرمستقیم مرتبط با ایشان است. پرونده آیت‌الله گلپایگانی در ساواک از معدود پرونده‌های حجیم و قابل توجه است که مطالعه اسناد گردآوری شده در آن ضمن آن که زوایای پنهانی از مبارزات و مجاهدات ایشان را علیه رژیم مستبد پهلوی نمایان می‌سازد، ابعاد منش‌های ارتجاعی ضددینی و وابستگی نظام شاهنشاهی پهلوی را تبیین می‌کند. در برخی اسناد، گزارش‌های واژگونه و با تحلیل‌ها و برداشت‌هایی غلط و تحریف‌شده در مورد شخصیت و مواضع و ویژگی‌های زمانی و مکانی و ملاحظه شرایط و موقعیت اشخاص و به‌ویژه گزارش و یا اخبار خلاف آن دور بودن

سال سوم ■ شماره ۸۰۳ *شوق*

یادداشت

نگاهی به کتاب جدید مصباح یزدی

جان‌ها فدای دین

مژگان ایلانو

جان‌ها فدای دین
محمدمتقی مصباح یزدی تدوین و نگارش : محمدمهدی نادری قمی ناشر : موسسه امام خمینی ۱۳۸۳ ۹۶صفحه

«این سؤال همچنان باقی است که در چه موردی است که حفظ دین متوقف بر نثار جان است؟ کجا است که امر دایر می‌شود بین دین و جان من و یا باید دین بماند یا جان من حفظ شود و اسلام می‌گوید جانت را بده تا دین بماند؟

پاسخ این است که این مسئله نه مربوط به دین و وظیفه فردی اشخاص است و نه مربوط به اعتقاد و ایمان قلبی بلکه بحث «اسلام اجتماعی» و «بقای دین در جامعه» است. بحث این است که من غذا شوم تا دین برای جامعه باقی بماند. دین و اعتقاد یک «فرد» مطرح نیست بلکه دین و اعتقاد «جامعه» در میان است. مسئله اجرای احکام اسلام در جامعه و ایجاد ای بقای دولت و نظام اسلامی است که مجری احکام اسلام در جامعه است. اگر برقراری و یا حفظ دولت اسلامی منوط به این است که من نوعی غذا شوم باید این کار را انجام دهم.

اگر امر دایر است بین اینکه یا من باید غذا شوم یا دین برای دیگران و جامعه باقی بماند، باید من خود را فدای دین جامعه کنم. اگر وضعیت و شرایط به گونه‌ای است که اگر من بذل جان نکنم کفار بر جامعه اسلامی مسلط می‌شوند و دین از جامعه رخت بر می‌بندد، آنجاست که پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: باید هم بذل مال کنی و هم جانt را بدهی تا دین باقی بماند... . آنچه برای حکومت‌ها مشکل درست می‌کند و دردسرساز است احکام اجتماعی اسلام است. حکومتی که بخواهد به فساد و تباهکاری بپردازد و ثروت ملی را به یغما ببرد و برای منافع شخصی و حزبی با شیاطین و قدرت‌های استعماری کنار بیاید، با احکام اجتماعی اسلام مشکل خواهد داشت و آن را مانعی بر سر راه خود می‌بیند.

آنچه مانع می‌شود چنین حکومتی نتواند به اغراض و منافعش دست پیدا کند احکام و مسائل فردی اسلام نظیر نماز و روزه و نذر و نیاز نیست، بلکه اسلامی است که بخواهد در حیطه مسائل اجتماعی و سیاسی و حکومتی دخالت کند و در این رابطه امر و نهی و دستوری داشته باشد. اگر اسلام بخواهد «میزان قوانین اجتماعی» قرار گیرد و بنا شود روابط و مناسبات اجتماعی براساس قوانین و احکام اسلامی تنظیم گردد، اینجا است که بین دین و حکومت تراحم و اصطکاک پیدا می‌شود و در اینجا است که حکومت درصدد حذف و تعطیل دین برمی‌آید. آنگاه در چنین شرایطی است که اسلام در معرض مخاطره قرار می‌گیرد و ممکن است حفظ و بقای آن در گرو نثار خون و جان باشد.»

جان‌ها فدای دین–ص ۵۶
آنچه ذکر شد بخش‌هایی کوتاه از کتاب تازه انتشار یافته آیت‌الله مصباح یزدی است که تحت عنوان «جان‌ها فدای دین» در ۹۶ صفحه و از سوی مرکز انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی در شهرستان قم منتشر شده است. آنچه پیش‌رو داری بخش‌هایی کوتاه از کتاب تازه انتشار یافته آیت‌الله مصباح یزدی است که تحت عنوان «جان‌ها فدای دین» در ۹۶ صفحه و از سوی مرکز انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام

خمینی در شهرستان قم منتشر شده است.
در مقدمه کتاب آمده است: «آنچه پیش‌رو داری برگی دیگر از تحلیل تاریخ الهام‌بخش و انسان‌ساز کربلا و عاشورا است. کتاب حاضر ویراسته‌ای است از سه سخنرانی استاد فرانزه، حضرت آیت‌الله مصباح یزدی که در محرم سال ۱۳۸۳ ایراد شده و توسط حجت‌الاسلام محمدمهدی نادری قمی نگارش و تدوین شده است.»

کتاب ذکر شده در شمارگان سه هزار نسخه و به قیمت ۶۵۰ تومان وارد بازار شده و دربرگیرنده مباحثی همچون بذل جان در راه دین، حفظ جان با حفظ دین؟، سکولاریسم دشمن دیرینه اسلام، نگاه کلیسایی بر حادثه عاشورا و روش‌های پاسداری از دین و ارزش‌ها است.

نویسنده در بخشی از کتاب مذکور می‌نویسد: «مسئله جدایی و تفکیک دین از سیاست در واقع اساس اش در سقیفه گذاشته شد. البته آن روزها این اصطلاحات وجود نداشت که مثلاً نام آن را سکولاریسم بگذارند، اما آنچه که در سقیفه انجام شد بذر اولیه و ریشه همان چیزی است که آقایان امروزه به عنوان «سکولاریسم» از آن نام می‌برند. باری مسئله جدایی دین از سیاست که اساس آن در سقیفه بنیان نهاده شده به تدریج رشد کرد و کم‌کم کار به جایی رسید که خلفایی که به نام «خليفة رسول الله» بر مسند خلافت تکیه می‌زدند رسماً شراب می‌خوردند. شراب هم که می‌خوردند تا از این شراب‌های رقیق و در حد نصف پیمانه و یک پیمانه، بلکه در حدی که آنچنان مست می‌شدند که از حال عادی خارج می‌شدند و نمی‌فهمیدند چه می‌گویند و چه می‌کنند. کار از پیمانه و پیاله گذشته بود و حوض شراب درست کرده بودند و خود را در آن می‌انداختند و غوطه‌ور می‌ساختند!» (ص ۸۴، سکولاریسم و پیامدهای آن در جامعه اسلامی)